

НАУКОВА ХРОНІКА

061.2(477):[94+631](091)(045)
DOI: 10.31651/2076-5908-2020-1-164-171

ФАРЕНІЙ Ігор Анатолійович,
доктор історичних наук, професор,
професор кафедри археології
та спеціальних галузей історичної науки
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького,
Orcid ID: 0000-0001-5176-6055
e-mail: fareniy_igor@ukr.net

ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІСТОРИКІВ-АГРАРНИКІВ

Наукове товариство істориків-аграрників – громадське об'єднання істориків селянства і сільського господарства, засноване у 2000 році. Об'єднує сімдесят науково-педагогічних та наукових працівників і практиків сільського господарства з Черкас і Умані, а також Києва, Харкова, Тернополя та інших міст. Впродовж двадцять років діяльності відіграє роль одного з центрів історико-аграрних досліджень в Україні. Здійснює наукову роботу у сфері дослідження історії селянства від часів середньовіччя до сучасності, методології, джерелознавства та історіографії аграрної історії. За час існування Товариства його учасниками підготовлено і видано більше 40 праць, які вийшли окремими книгами. Організація бере участь в проведенні всеукраїнських симпозіумів з аграрної історії, інших наукових заходів, у підготовці спеціалізованого періодичного видання з історії селянства «Український селянин», газети «Історико-аграрні обрії».

Робота Товариства істориків-аграрників сприяє реалізації спільних проектів, а також індивідуальних наукових зацікавлень. У структурі організації працюють секції, які поєднують наукових працівників за тематикою досліджень.

Ключові слова: *Наукове товариство істориків-аграрників, громадська організація, історія селянства, сільське господарство, український селянин, Черкаська область, Україна.*

Постановка проблеми. Одне з принципових місць у структурі громадянського суспільства посідають громадські організації. Становище останніх у сучасній Україні не відзначається високою дієвістю. Значна їх частина з різних причин існують лише у формально-юридичному сенсі. За станом на 2005 рік, за оцінками експертів, тільки близько 10% із них вважалися реально існуючими [1, 49–50]. Тому стане корисним ознайомлення з роботою діючих осередків громадського життя, одним з яких є Наукове товариство істориків-аграрників – громадське об'єднання істориків селянства і сільського господарства Черкаської області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Діяльність Товариства викликала інтерес у науковій літературі, у тому числі дослідниками незалежними від названої організації. Найдокладніше проблеми діяльності Товариства істориків-аграрників розглядалися в публікаціях В.В.Бондаря, присвячених інституціональним проблемам історичної науки. За висновками дослідника, громадська організація істориків Черкащини в Україні відіграє роль одного із діючих центрів вивчення аграрної історії [2, 178–210; 3, 8–10; 4, 22–37].

Високі оцінки діяльності Товариства звучали в інших наукових працях. Так, О.В.Герасименко говорить про Наукове товариство істориків-аграрників як одну із науково-дослідних організацій, діяльність якої «є основою для наукової консолідації вченої громадськості як України, так і ближнього зарубіжжя» [5, 39]. О.А.Житков, відзначаючи роль у науковому житті збірника «Український селянин», високо оцінює «аналітичні дослідження членів Наукового товариства істориків-аграрників, знаних в Україні фахівців» [6, 232]. Між тим, названі публікації стосуються ситуації десятилітньої давності, а у 2020 році виповнюється вже двадцять років діяльності Наукового товариства істориків-аграрників. Такий рубіж закономірно потребує аналізу роботи цієї громадської організації. Саме з цієї нагоди підготовлена представлена стаття.

Мета статті – проаналізувати діяльність громадської організації істориків селянства Наукового товариства істориків-аграрників.

Виклад основного матеріалу. Заснування Наукового товариства істориків-аграрників пов'язано з процесом інституалізації наукової школи аграрної історії. Об'єктивною основою його стала сформована впродовж 1980-х – 1990-х років серед науково-педагогічної громадськості Черкащини традиція дослідження проблем селянства і сільського господарства. Оформлення наукової школи аграрної історії відбувалася в різних формах. Однією з них на початку 2000 року став проект організаційно-юридичного оформлення наукової діяльності шляхом створення громадського об'єднання регіонального масштабу. У лютому місяці того року були вжиті заходи з його заснування. З березня 2000 року Управління юстиції в Черкаській області зареєструвало Статут Наукового товариства істориків-аграрників – обласної громадської організації дослідників історії селянства та сільського господарства. Так розпочалася складна, однак і результативна науково-організаційна і дослідна робота істориків Черкащини на громадських засадах.

У лютому-березні цього року виповнилося двадцять років з часу створення Товариства істориків-аграрників. Створена у вже далекому 2000 році організація витримала випробування часом. При цьому двадцятиріччя діяльності не стало лише формально-юридичним фактом, який спіткає значну частину громадських об'єднань. Товариство істориків-аграрників з перших кроків своєї діяльності і на двадцяті річницю дійсно існуюча науково-дослідна громадська установа.

Створення Наукового товариства істориків-аграрників, незважаючи на його регіональний характер, швидко позначилося на інституалізації історико-аграрних досліджень в усій Україні, а згодом стало впливати й на зарубіжну громадськість. Товариство виступило активним ініціатором проведення всеукраїнських симпозіумів з аграрної історії. Починаючи з III-го симпозіуму воно фінансово і організаційно, поряд з Черкаським національним університетом імені Богдана Хмельницького та Інститутом історії України НАН України, систематично забезпечує цей науковий захід, який вже відзначений XI-м порядковим номером та міжнародною участю [7, 66–71]. Брало на себе Товариство й організацію інших наукових форумів загальнодержавного масштабу. Зокрема, за його участю відбулися всеукраїнські наукові конференції з нагоди 140-річчя та 150-річчя скасування кріпосного права «Велика реформа 1861 року» (2001 р., 2011 р.), Міжнародна інтердисциплінарна конференція «Соціальний розвиток сільських регіонів» (2009 р.) та Всеукраїнська наукова конференція «Новітні тенденції вивчення актуальних проблем революційної доби» (2012 р.), проведена до 95-ї річниці революційних подій початку ХХ ст.

З часу створення Товариства істориків-аграрників у його лавах обговорювалася проблема створення свого друкованого органу. Внаслідок формально-юридичних проблем, викликаних позицією освітянського відомства щодо фахових видань, цей проект не був втілений. Однак, знайшов своє вирішення у формі виходу збірника «Український селянин», офіційним засновником якого є Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Це видання також вже пройшло двадцятилітній шлях, реалізувалося в більш ніж двадцяти випусках, набуло репутації виразника найновітніших тенденцій дослідження аграрної історії. Власне, збірник «Український селянин» став невід'ємною і авторитетною ланкою наукового життя України і зарубіжжя. І відповідний внесок у його заснування і розвиток належить Науковому товариству істориків-аграрників.

Широкий масштаб діяльності організації закономірно привертає увагу наукової громадськості. Свідчення тому є запрошення черкаських істориків-аграрників на спеціальні наукові заходи – виступи з актуальних проблем аграрної історії та сучасних соціальних та економічних проблем села. Делегації Товариства здійснили наукові візити до Заліщицького аграрного коледжу ім. проф. Є.Храпливого (1912 р.) [8, 3–4] та Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка (1913 р.) [9, 5]. Водночас Наукове товариство істориків-аграрників приймало «у своїх стінах» відомих людей для з'ясування важливих питань сучасного наукового та соціально-економічного буття. До Товариства звертався зі словами підтримки один із видних практиків сільського господарства Черкащини – В.О.Терес. Онук всесвітньовідомого кооператора і громадського діяча М.В.Левитського – Ігор Євгенович Левитський – з'ясував у черкаських істориків-аграрників особливості життєвого шляху свого знаменитого предка (2014 р.) [10, 8].

Широкі науково-організаційні заходи призвели до того, що Товариство істориків-аграрників стало уособленням черкаських істориків. Черкащина серед науково-педагогічної та наукової громадськості України асоціюється, в першу чергу, з істориками-аграрниками. При цьому у сучасній історіографічній літературі визнається суб'єктність у науковому просторі не лише Товариства, а й його підрозділів – секцій та періодичних органів. Вже напередодні першого десятиріччя своєї діяльності Наукове товариство істориків-аграрників історіографічною літературою було поставлено в один ряд з давно вже відомими освітніми та науковими установами, і визнано одним із провідних центрів дослідження аграрної історії, серед яких – Інститут історії України НАН України, дніпровський та запорізький осередок істориків, і Товариство істориків-аграрників [2, 178–210].

Все це свідчить про велику роботу та потенціал черкаських істориків. Очевидно, не випадково до Товариства, яке має статус лише обласної громадської організації, долучаються представники наукової та науково-педагогічної громадськості різних регіонів України. Серед членів Товариства істориків-аграрників науковці не лише Черкас і Умані, а й Києва, Харкова, Тернополя. Склад Товариства досягає семидесяти науково-педагогічних та наукових працівників і практиків сільського господарства.

Позитивні набутки Товариства пов'язані з правильно обраними організаційними формами діяльності, сутність яких полягає у поєднанні загальнотовариських напрямків роботи з автономним розвитком індивідуально-групових стремлень. Товариство у цілому забезпечує представницькі функції – служить уособленням черкаських істориків-аграрників у науковому просторі, забезпечує необхідні для виконання статутних завдань контакти з іншими установами і організаціями, звітування перед контролюючими органами, здійснює інформування членів, а також сприяє реалізації проєктів, які вимагають спільних зусиль усієї науково-педагогічної громадськості.

Водночас Товариство знайшло спосіб підтримки персональних наукових зацікавлень. Організаційним забезпеченням індивідуальних стремлень стала робота секцій. Практика показала – секції здатні до саморозвитку, самостійного визначення наукових та інших завдань і їх успішного виконання. Саме діяльність підрозділів – секцій, музейної комісії та газети «Історико-аграрні обрії» – створювала і створює атмосферу товарищескості, і виявилась ефективною формою втілення статутних завдань організації. На сьогодні частка секційної роботи в діяльності усієї організації дуже висока.

Останнє десятиліття було відзначено накопиченням проблем у науково-освітній сфері, що об'єктивно не могло не позначитися на масштабності громадської роботи. Складнощі службових відносин на кафедрах і факультетах часом переносяться у Товариство і ускладнюють його діяльність. Надмірні обсяги навчального, наукового та організаційного навантаження та їх непомірно скромні зарплатні еквіваленти позбавляють сил і часу на науково-громадські заходи. За таких умов Товариство вимушено зосереджуватися на найважливіших напрямках роботи, дбати передусім про якість своєї діяльності. Такий порядок має свої позитивні результати. Товариство залишається організатором всеукраїнських заходів – історико-аграрних симпозіумів і наукових конференцій. У 2012–2014 роках успішно проведено ряд круглих столів, присвячених сучасним проблемам сільського господарства та соціальному становищу мешканців села. Цей цикл заходів слід

віднести до принципово важливих справ Товариства істориків-аграрників. Висловлені ході двох раундів круглого столу (березень 2012 р., лютий 2014 р.) [11, 6.; 12, 6] позиції учасників організації були узгоджені [13, 7] і донесені до громадськості. Консолідовані підходи Товариства до вирішення соціальних та аграрно-економічних проблем села опубліковані у двох виданнях, одержали відображення в інтернет-ресурсах. За участю певних політичних сил вдалося влаштувати обговорення сучасних проблем села за участю громадськості та представників влади (2014 р.), і, власне, донести свою позицію до дієвої аудиторії [14, 6]. В останні роки голова Товариства проф. А.Г.Морозов на публічних форумах і в засобах масової інформації активно обстоює свою принципову позицію щодо проблем ринку землі. Цими заходами Товариство намагається безпосередньо впливати на сучасну ситуацію на селі, і, залишає у практиків сільського господарства і широких кіл громадськості позитивні враження від рівня компетенції в питаннях сучасного життя істориків-селянствознавців.

Товариство істориків-аграрників сповна віддає належну шану видатним діячам аграрної історії та пересічним учасникам вікопомних подій. Напередодні 2017 року – 100-річчя революційних подій 1917 року – було організовано теоретичний семінар, присвячений історії селянської революції першої третини ХХ ст. У заході взяли участь десятки кандидатів і докторів наук, і за його наслідками опубліковано ряд наукових праць.

У 2009 році Товариство було єдиним осередком суспільного життя в Україні, яке відзначило 150-річчя всесвітньовідомого діяча української селянської кооперації, «артільного батька» Миколи Васильовича Левитського [15, 4]. 160-річчя Левитського було вже визнано пам'ятною датою, що відзначалася на загальнодержавному рівні. У Черкасах за участю онука Миколи Левитського – Ігоря Левитського – у стінах Черкаського національного університету Товариством був організований круглий стіл, присвячений діяльності видатного діяча кооперативного руху. За наслідками заходу до друку готується монографія з історії української інтелігенції епохи першої третини ХХ ст.

В коловороті важливих проблем наукової праці та суспільного буття Товариство ніколи не забувало про роботу серед студентів. Воно дійсно завжди було студентоцентричним – спрямованим на допомогу, реалізацію, власно визначених, студентських інтересів пізнавальної діяльності. До речі, не обов'язково пов'язаних з аграрною історією [16, 3]. Відрадно, що студентська громадськість під керівництвом членів Товариства збирала десятки цінних етнографічних експонатів [17, 3; 18, 3], які нині активно використовуються в навчальному процесі. Студентська секція була на початку запровадження на історико-філософському факультеті / інституті історії і філософії щорічних тижнів вишиваної сорочки [19, 3–4; 20, 4].

З 2004 року виходить газета Наукового товариства істориків-аграрників «Історико-аграрні обрії». З тих пір вона стала звичним атрибутом діяльності Наукового товариства істориків-аграрників. «Історико-аграрні обрії» формують відчуття єдності істориків-аграрників, демонструють реальні результати діяльності, мотивують до подальших перспектив. Газета стала засобом аналізу громадсько-наукової роботи та представлення організації в науково-інформаційному просторі. Діяльність Товариства аналізують на сторінках наукової періодики і дисертацій, посилаючись саме на газету «Історико-аграрні обрії». Вона виявилася ефективним історіографічним джерелом зі стану історичної науки на початку нового тисячоліття і вже закарбувала наукову працю селянствознавців для її наукового осмислення і нинішніми, і майбутніми поколіннями істориків. Наукове товариство істориків-аграрників чи не єдиний осередок наукової та науково-педагогічної роботи, що має свою газету.

Впродовж двадцяти років існування Товариство істориків-аграрників не втрачає динамізму та авторитету, і займається конкретними справами. Однак, як і в кожній організації, у Товаристві істориків-аграрників є й проблеми. Вони покликані передусім загальною ситуацією в науково-освітній сфері, особливостями становища тих закладів, у яких працюють його учасники. Безперечно, що за кращого стану університетів, де працюють учасники організації, спільних справ було значно більше і рівень консолідації був би ліпшим, результати роботи масштабнішими.

Існують і проблеми організаційно-виконавського характеру. Не всі визначені проекти вдалось здійснити. Дієвість підрозділів Товариства часто має несистематичний ритм. Відсутність фінансових ресурсів для реалізації статутних завдань супроводжувала весь двадцятилітній шлях. Однак, незважаючи на усі проблеми, безперечним є факт існування результативної роботи організації, її вже помітної історії і позитивної репутації серед громадськості. Зрештою діяльність Товариства істориків-аграрників демонструє й об'єктивну потребу подальшого поступу науково-громадської роботи для реалізації соціально-професійного потенціалу науково-педагогічних працівників.

Якими б не були проблеми науково-громадського буття, а за двадцять років членами Товариства створено цілий арсенал наукової і навчальної літератури – понад 40 наукових монографій та навчальних праць. Обсяг друкованої продукції учасників Товариства засвідчує його реальний внесок у розвиток науки і вагомий результат та високий потенціал науково-громадської праці.

Висновки. Двадцятиліття діяльності Наукового товариства істориків-аграрників переконує у тому, що в сучасних умовах громадські організації можуть відзначитися сталістю в роботі і мати перспективи. При цьому здатність до громадської праці проявляється за відсутності штатного розкладу, апарату управління, оплачуваних посад. Однак, за таких умов, упродовж двадцяти років у самостійному порядку проводить наукові заходи: теоретичні семінари і круглі столи, а за підтримки інших установ – всеукраїнські симпозиуми і конференції. Більш ніж півтора десятиліття Товариство видає свою газету, а його учасники створили десятки монографій і навчальних видань. За цим наявність у стосунках між членами організації критично необхідної складової справжніх ділових, професійних відносин, відданість своєму соціально-професійному призначенню та провадження доцільних видів діяльності, які відповідають можливостям учасників громадського об'єднання. Збереження і підтримка такої тенденції – основа подальшої позитивної історії Наукового товариства істориків-аграрників.

Список використаної літератури

1. Степаненко В. Українське громадянське суспільство. «Помаранчева» стадія становлення / В. Степаненко // Віче. – 2005. - №2 (155). – С.49-55.
2. Бондар В. Вітчизняні селянствознавчі інституції і їх роль у вивченні історії українського селянства пореформеної доби / В.Бондар // Історіографічні дослідження в Україні / Ін-т історії України НАН України. – Київ, 2008. – Вип. 19. – С.178-210.
3. Бондар В.В. Наукове товариство істориків-аграрників / В.В.Бондар // Український селянин: зб. наук. праць. – 2010. – Вип.12. – С.8–10.
4. Бондар В.В. Проблеми історії українського селянства другої половини XIX – початку XX ст. в сучасній українській історіографії: інституціональний аспект / В.В.Бондар // Вісник аграрної історії: зб. наук. праць. – Київ, 2011.– Вип. 1. – С. 22–37.
5. Герасименко О.В. Висвітлення селянського руху (1900 – лютий 1917 рр.) на Лівобережжі в сучасній історіографії / О.В.Герасименко // Сумська старовина. – 2012. – № XXXVI–XXXVII. – С. 35-43.
6. Житков О.А. Висвітлення проблематики аграрної історії 1917-1918 рр. на сторінках наукового видання «Український селянин» / О.А.Житков // Наукові записки. Серія: історичні науки. – Кіровоград, 2010. – Вип. 13. – С.230-241.
7. Іржавська А.П. Всеукраїнські симпозиуми з аграрної історії: новітня сторінка вітчизняної історіографії / А.П. Іржавська // Український селянин: зб. наук. праць. – Черкаси, 2017. – Вип.18. – С.66–71.
8. Фареній І.А. Наукові візити: Голова Наукового товариства істориків-аграрників професор А.Г.Морозов відвідав Заліщицький аграрний коледж імені Є.Храпливого / І.А.Фареній // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2012. – Вип.26. – С.3-4.
9. Фареній І.А. Наукові візити: Делегація Наукового товариства істориків-аграрників у Тернопільському національному педагогічному університеті / І.А.Фареній // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2013–2014. – Вип. 28-29. – С.5.
10. Іржавська А.П. Цікава зустріч у Науковому товаристві істориків-аграрників / А.П. Іржавська

- // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2013–2014. – Вип.28-29. – С.8.
11. Драч О.О. Круглий стіл «Проблеми сучасного українського села» / О.О.Драч // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2012. – Вип.26. – С.6.
  12. Литвиненко О.С. Відбувся другий етап круглого столу «Сучасні проблеми українського села» / О.С.Литвиненко // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2013–2014. – Вип.28-29. – С.6.
  13. Основні проблеми сільської місцевості сучасної України // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2013–2014. – Вип.28-29. – С.7.
  14. Абразума О.М. Круглий стіл «Актуальні проблеми українського села» / О.М.Абразума // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2013–2014. – Вип.28-29. – С.6.
  15. Синявська Л.І. Кооперація – незабутній досвід: 3 нагоди 150-річчя з дня народження «артільного батька» Миколи Левитського / Л.І.Синявська // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2009. – Вип.17. – С.4.
  16. Варенька І. Історія це люди, а потім події і дати / І.Варенька // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2010. – Вип.18. – С.3.
  17. Ватрушкіна Ю.В. Музею бути! / Ю.В. Ватрушкіна // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2007. – Вип.13. – С.3.
  18. Ватрушкіна Ю.В. Музей гуртує Товариство / Ю.В. Ватрушкіна // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2008. – Вип.15. – С.3.
  19. Земзюліна Н.І. Символ української душі – вишивана сорочка / Н.І.Земзюліна // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2009. – Вип.17. – С.3-4.
  20. Лиля І., Шевченко А. Незгасаюча любов до української вишиванки / І.Ліля, А.Шевченко // Історико-аграрні обрії. Інформаційний вісник Наукового товариства істориків-аграрників. – 2010. – Вип.22. – С.4.

References

1. Stepanenko, V. (2005). Ukrainian civil society. “Orange” stage of formation. *Viche (Viche)*, 2 (155), 49–55. (in Ukr.)
2. Bondar, V. (2008). Homeland peasant institutions and their role in studying the history of the Ukrainian peasantry of the post-reform era. *Istoriografichni doslidzhennya v Ukrayini (Historiographical research in Ukraine)*, 19, 178–210. (in Ukr.)
3. Bondar, V.V. (2010). Scientific society of agrarian historians. *Ukrayins'kyj selyanyn: zbirnyk naukovyx prac' (Ukrainian peasant: collection of scientific works)*, 12, 8–10. (in Ukr.)
4. Bondar, V.V. (2011). Problems of the history of the Ukrainian peasantry in the second half of the XIX – early XX centuries. In modern Ukrainian historiography: institutional aspect. *Visnyk agrarnoyi istoriyi: zbirnyk naukovyx prac' (Bulletin of agrarian history: collection of scientific works)*, 1, 22–37. (in Ukr.)
5. Gerasimenko, O.V. (2012). Coverage of the peasant movement (1900 – February 1917) on the Left Bank in modern historiography. *Sums'ka starovyna (Sumy antiquity)*, XXXVI–XXXVII, 35–43. (in Ukr.)
6. Zhytkov, O.A. (2010). Coverage of the problems of agrarian history of 1917–1918 on the pages of the scientific publication “Ukrainian Peasant”. *Naukovi zapysky. Seriya: istorychni nauky (Scientific Notes. Series: historical sciences)*, 13, 230–241. (in Ukr.)
7. Irzhavska, A.P. (2017). All-Ukrainian symposia on agrarian history: the latest page of homeland historiography. *Ukrayins'kyj selyanyn: zbirnyk naukovyx prac' (Ukrainian peasant: collection of scientific works)*, 18, 66–71. (in Ukr.)
8. Farenij, I.A. (2012). Scientific visits: Chairman of the Scientific Society of Agrarian Historians, Professor A.H.Morozov visited Zalishchuk Agrarian College named after Ye. Khraplyvyi. *Istorko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 26, 3–4. (in Ukr.)
9. Farenij, I.A. (2013–2014). Scientific visits: Delegation of the Scientific Society of Agrarian Historians at Ternopil National Pedagogical University. *Istorko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 28–29, 5. (in Ukr.)

10. Irzhavska, A.P. (2013–2014). An interesting meeting in the Scientific Society of Agrarian Historians. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 28–29, 8. (in Ukr.)
11. Drach, O.O. (2012). Round table “Problems of the modern Ukrainian village”. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 26, 6. (in Ukr.)
12. Lytvynenko, O.Ye. (2013–2014). The second stage of the round table “Modern problems of the Ukrainian village” took place. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 28–29, 6. (in Ukr.)
13. The main problems of the rural areas of modern Ukraine (2013–2014). *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 28–29, 7. (in Ukr.)
14. Abrazumova, O.M. (2013–2014). Round table “Actual problems of the Ukrainian village”. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 28–29, 6. (in Ukr.)
15. Syniavska, L.I. (2009). Cooperation is an unforgettable experience: On the occasion of the 150th anniversary of the birth of “artel father” Mykola Levitskyi. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 17, 4. (in Ukr.)
16. Varenka, I. (2010). History is people and then events and dates. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 18, 3. (in Ukr.)
17. Vatrushkina, Yu.V. (2007). Museum have to be! *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 13, 3. (in Ukr.)
18. Vatrushkina, Yu.V. (2008). The museum unites the Society. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 15, 3. (in Ukr.)
19. Zemzulina, N.I. (2009). The symbol of the Ukrainian soul is an embroidered shirt. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 17, 3–4. (in Ukr.)
20. Lyla, I. & Shevchenko, A. (2010). Abiding love for the Ukrainian vyshyvanka. *Istoryko-agrarni obriyi. Informacijnyj visnyk Naukovogo tovarystva istorykiv-agrarnykyv (Historical and agrarian horizons. Information Bulletin of the Scientific Society of Agrarian Historians)*, 22, 4. (in Ukr.)

FARENIY Igor, Doctor of Sciences (History), Professor of Department of Archaeology and special spheres of historical science of Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, e-mail: fareniy_igor@ ukr.net

TWENTY YEARS OF THE SCIENTIFIC SOCIETY OF AGRARIAN HISTORIANS ACTIVITY

Abstract. Introduction. *The Scientific Society of Agrarian Historians is a public association of historians of the peasantry and agriculture of Cherkasy oblast in Ukraine. In 2020 there will be the twentieth anniversary of this organization, and such a mark naturally requires an analysis of its work.*

Purpose is to analyze the activity of the public organization of peasant historians of the Scientific Society of Agrarian Historians.

Results. *The foundation of the Scientific Society of Agrarian Historians is associated with the process of forming a scientific school of agricultural history in higher education institutions in Cherkasy and Uman. As a result, in 2000, researchers of the history of peasantry formed their own public association. By 2020, the organization employs seventy researchers and agricultural practitioners from Cherkasy and Uman, as well as Kyiv, Kharkiv, Ternopil and other cities of Ukraine.*

The creation and activity of the Scientific Society of Agrarian Historians has significantly affected the institutionalization of research in the field of agrarian history in Ukraine, deservedly recognized as one of the centers of scientific study of agricultural problems. The society was an active initiator of

holding all-Ukrainian symposia on agricultural history and other scientific forums. With the participation of the organization in Cherkasy, a specialized periodical on the history of the peasantry "Ukrainian Peasant" is published. The society also publishes the newspaper "Historical and Agrarian Horizons". The pages of these publications publish the results of research by members of the Agrarian Historians Society, which reflect the history of the peasantry from the Middle Ages to the present, reveal the problems of methodology, sources of knowledge and historiography of agrarian history, as well as important events of historians. Instead of articles in periodicals, during the existence of the organization its members have prepared and published more than 40 works, which were published in separate books.

The work of the Society of Agrarian Historians promotes the implementation of joint projects, as well as individual research interests. To take into account the interests of members of the organization in its structure there are sections that bring together researchers on research topics.

Originality. The raised topic summarizes the activities of the public association of agricultural historians of the Scientific Society of Agrarian Historians for the whole period of its existence.

Conclusion. Twenty years of the Scientific Society of Agrarian Historians activity testifies that in modern conditions public organizations can be marked by constancy in work. The reason for the effectiveness of the Society of Agrarian Historians is the presence of real professional relations in the relations between the members of the organization, devotion to their socio-professional purpose and carrying out appropriate activities that meet the capabilities of members of the public association. Preservation and support of this trend is the basis of further positive history of the Scientific Society of Agrarian Historians.

Key words: Scientific Society of Agrarian Historians, civil society, public organization, history of peasantry, agriculture, Ukrainian peasant, Ukraine.

Одержано редакцією 5.03.2020
Прийнято до публікації 19.05.2020

